

Manjšina predmet velike pozornosti

»Potrjen je bil pomen pozitivne vloge manjšin v krepitvi vezi med obema država in njihovega deleža pri razvijanju dobrososedskih odnosov. Ponovno je bila potrjena pripravljenost obeh strani (Jugoslavije in Italije op. pisca), da v skladu z manjšinskimi določili osimskih sporazumov in v sodelovanju s predstavniki manjšin ureničujejo politiko uveljavljanja pravic, položaja in vsestranskega razvoja manjšin. V tem smislu je jugoslovanska stran izrazila pričakovanje, da bo čimprej sprejet ustrezen zakon o globalni zaščiti slovenske manjšine, ki bo upošteval njeno manjšinsko integriteto in zagotovil celovito uresničenje njenih pravic«.

Tako je med drugim poročala jugoslovanska tiskovna agencija Tanjug ob sklepu uradnega obiska, ki ga je italijanski zunanji minister Colombo opravil 13. in 14. t.m. v Beogradu, kjer je bil gost svojega jugoslovanskega kolege Josipa Vrhovca. Priznati je treba, da je bila problematika narodnih manjšin — slovenske v Italiji in italijanske v Jugoslaviji — predmet take pozornosti kot morda še nikdar prej na srečanjih med šefoma italijanske in jugoslovanske diplomacije. Zanimivo in značilno pa je, da so bili manjšinski problemi tudi predmet pogovora med obiskom, ki ga je zunanji minister Colombo opravil v Beogradu pri predsedniku jugoslovanske republike Sergeju Kraigherju. Sam minister Colombo je v izjavi za beograjsko televizijo omenil, kako je predsedniku Kraigherju poročal, da je italijanska vlada na seji v petek, 13. t.m., proučila vprašanje slovenske manjšine v Italiji in da je sklenila, »naj se pregleda vse, kar je bilo do zdaj doseženega, da bi bila čimprej ustvarjena politična možnost za nadaljnjo pravno ureditev stanja te manjšine«. To izhaja tudi iz uradnega poročila o poteku seje ministrskega sveta z dne 13. t.m., ki pravi, da je zunanji minister Colombo »opozoril ministre tudi na vprašanje slovenske narodne manjšine v Italiji, in sicer v okviru programskih obveznosti, ki jih je prevzela sedanja vlada«.

Zunanji minister Colombo je na poti v jugoslovansko prestolnico v pogovoru s častnikarji dejal, da »je treba na italijanski strani ponovno začeti s pripravami za spre-

dalje na 6. strani ■

KDO NAS VLADA?

Katerikoli časnik vzamemo v roke, vsak je poln zaskrbljenosti zaradi svetovnega položaja. Isto zaskrbljenost je čutiti v radijskih in televizijskih poročilih. Ni mogoče zanikati, da je na svetu nekaj hudo narobe. Vsiljuje se vprašanje, če ni napaka morda v tem, da tisti, ki odločajo o svetovni politiki, niso sposobni za to. Kdo je Reagan? Kaj pomeni v intelektualnem pogledu? Kako gleda na svetovne probleme? Kdo je Brežnjev? Je res mož, ki je po svojih razumskih in moralnih zmogljivostih sposoben odločati ne le o usodi 260 milijonov sovjetskih državljanov, ampak tudi o usodi vsega sveta, s tem, da lahko odloči o vojni ali miru za vse človeštvo? In kdo so tisti, ki vladajo nas, in tisti, ki vladajo v drugih državah, v posameznih državah sveta? Kako so prišli do te oblasti? Kdo jim jo je zaupal? In ali so je res vredni?

Svet zelo naglo napreduje v tehniki in znanosti, vsaj razviti svet, toda v politiki, v vodstvu javnih zadev in v odločanju o njih se stvari na svetu le zelo počasi spreminjajo. Za katedrami univerz sedijo danes profesorji, ki imajo skoro o vseh problemih popolnoma drugačno mišljenje in presoje kakor filozofi pred dva tisoč ali tisoč leti. O tem ni nobenega dvoma. Toda kdo nam jamči, da na vladnih stolih velikih in malih držav ne sedijo ljudje, ki pojmujejo javne zadeve in oblast prav tako kakor najslabši oblastniki pred dva tisoč ali tisoč leti? Ljudje, ki obožujejo oblast in moč, hlepajo po njima in so jima pripravljeni podrediti vse drugo, tudi človeka in njegovo dostojanstvo ter srečo in blagor ne le lastnega naroda in države, ampak blagor vsega človeštva?

Pretresljiv dokaz, da je tako, je poziv, ki ga je naslovil te dni na svoje prijatelje in na pristaše svobode po vsem svetu veli-

ki sovjetski znanstvenik Andrej Saharov iz svoje konfinacije v sovjetskem mestu Gorki. V njem najavlja svojo in svoje žene gladovno stavko v protest proti sovjetskim oblastnikom, ki že leta ne dovolijo njegovi snahi, da bi odpotovala k svojemu možu, njegovemu sinu, v Združene države. Grozljivo je brati obtožbe Saharova na račun oblastnikov, ki se poslužujejo mlade žene in njene usode, da se maščujejo nad Saharovom zaradi njegovega boja za uveljavitev človeških in državljanskih pravic v sovjetski državi, v smislu načel, določenih v helsinški listini, katero so tudi oni podpisali.

»Izkoriščati iz maščevanja nad menoj in za pritisk name usodo moje snahe in mojega sina je nevedna, nezakonita in nedopustna stvar«, piše Saharov v svojem pozivu. Potem omenja, kako se je dvakrat obrnil s pismom in brzojavko na predsednika prezidija vrhovnega sovjeta Brežnjeva v tej zadevi, a nobenkrat ni dobil odgovora. Po njegovem je pismo in brzojavko prestregla politična policija Kgb. Potem z grenkobo, a stvarno opisuje, kako so ga pustili na cedilu tudi najvidnejši sovjetski intelektualci, njegovi bivši delovni tovariši v znanstvenih ustanovah. »Pred letom dni sem se obrnil na predsednika Akademije znanosti SZ, Aleksandrova, in na podpredsednika Velihova, da bi se zavzela zame in preprečila, da bi bil za talca, a nisem dobil nobenega odgovora niti tedaj niti ko sem še večkrat pisal in brzojavil Velihovu«, piše Saharov. »Februarja 1981 sem pisal akademiku Zeldoviču, s katerim so me povezovala dolga leta skupnega dela, in kot sem mislil, tudi prijateljskih odnosov, ter akademiku Haritonovu, ravnatelju inštituta, v katerem sem delal 18 let. Junija

dalje na 2. strani ■

Pomembno srečanje zamejskih Slovencev iz Italije in Avstrije na Koroškem

V dneh 14. in 15. novembra sta se srečali odposlanstvi Slovenske skupnosti iz dežele Furlanije-Juljske krajine in Narodnega sveta koroških Slovencev iz Celovca. Med izčrpnimi pogovori sta si delegaciji, ki sta ju vodila deželni tajnik SSK dr. Drago Štoka in predsednik NSKS dr. Matevž Grilc, izmenjali informacije o trenutnem narodnostnem, političnem in gospodarskem položaju slovenske narodne manjšine v Italiji in Avstriji. Pri tem je bilo ugotovljeno,

da je za nadaljnji obstoj in razvoj prizadetih manjšin neobhodno potrebno samostojno politično nastopanje predstavnikov obeh skupnosti ter njuno medsebojno ožje dogovarjanje in sodelovanje tako na političnem kot na gospodarskem in kulturnem področju. V tem okviru sta delegaciji zlasti poudarili nujno potrebo po rednejši izmenjavi informacij s posebnim ozirom na narodnoobrambno dejavnost Slovencev v obeh

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojani; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: »Naočnik in Očalnik, mojstra med detektivki«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Na goriškem valu — Šport in glasba ter neposredni prenos z naših prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 23. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Nenavadno kramljanje o navadnih stvarih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturni dogodki — Lahka glasba; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.20 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.00 V svetu športa in glasbe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Altistka Marta Valetič v našem studiu; 18.00 Pesniške podobe in usode; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 24. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrazi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Manjka jim samo beseda; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano; 15.00 Glasbeni magazin; 16.00 Slovenci v miljskem okolišu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Vladimir Kocjančič: »En dan Denisa Ivanoviča«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 25. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Pripoved partizanskega časnikarja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Naš otrok; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; — Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Moški zbor St. Maver; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.55 Naš jezik; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 16.00 Sto let telesno-kulturnega udejstvovanja med Slovenci na Tržaškem, Gorikem in v videmski pokrajini; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 26. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Živorezeno; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Psihološki utrinki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina — Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 16.00 Primorska duhovščina pod fašizmom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 27. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 12 let strategije napetosti v Italiji; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se počasi vrti; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Na goriškem valu; — Beleška; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonid Pasternak: »Doktor Živago«; 15.00 Odršana kulisa; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Trio Lorenz v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 28. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lepa; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Jaz ženska, žena, mati, gospodinja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Danes in jutri, Oddaja o Reziji; — Beleška; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.55 Na jezik; 15.00 Začnimo s črko »A«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Mali oder; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

KDO NAS VLADA?

■ nadaljevanje s 1. strani

1981 sem naslovil enako prošnjo za pomoč v Lizini zadevi na akademika Kapico in na akademika Kadomceva, ki se ukvarja s kontroliranim razbitjem atoma.

Zeldovič mi je odgovoril — nadaljuje Saharov — da odločno odklanja, da bi mi pomagal, sklicujoč se (po mojem mnenju neutemeljeno) na svoj nestabilni položaj, kar da dokazuje po njegovem dejstvu, da »mu dovolijo samo, da se poda na Madžarsko«. Zeldovič je enako kot jaz član akademije, trikrat je bil odlikovan z naslovom junaka socialističnega dela kot jaz in ima dostop do tajnih informacij, a ne opravlja nikake javne aktivnosti v obrambo človekovih pravic. Jaz pa sem prosil njega in druge ude akademije, da bi nastopili ne

POMEMBNO SREČANJE ZAMEJSKIH SLOVENCEV IZ ITALIJE IN AVSTRIJE NA KOROŠKEM

■ nadaljevanje s 1. strani

državah. Konkretno je bil v ta namen ustanovljen stalni posvetovalni odbor, katerega je bila poverjena naloga izvajanja tega dogovora.

Med pogovori je zlasti prišlo do izraza vprašanje izvajanja globalne zakonske zaštite Slovencev v Italiji na osnovi italijanske ustave in mednarodnih obveznosti ter vprašanje uresničitve ustavnopravno zajamčenega 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki ima mednarodno veljavo. Delegaciji sta ugotovili, da na podlagi omenjenih dokumentov in obveznosti še ni prišlo do zadovoljivih in konkretnih rešitev manjšinskih pravic, brez katerih si ni mogoče predstavljati normalnega življenja in razvoja obbeh narodnostnih skupnosti ter enakopravnega sožitja med manjšinami in večinskima narodom.

Med debato je prišlo do izraza, da je vprašanje zaštite Slovencev v Italiji v ospredju trenutnega političnega zanimanja, medtem ko je na Koroškem stanje nezadovoljivo, kljub zakonu o narodnih skupinah, ki je bil manjšini dejansko vsiljen. Zaradi tega sta delegaciji menili, da ostaja načelo samopomoči slejkoprej najvažnejši dejavnik za doseg uveljavitve zakonitih pravic.

V soboto popoldne je delegacijo Slovenske skupnosti, v kateri so bili predstavniki iz tržaške, goriške in videmske pokrajine, sprejel na sedežu NSKS v Celovcu predsednik dr. Matevž Grile s svojimi sodelavci. Po izmenjavi daril so si skupno ogledali prostore v stavbi Mohorjeve družbe, kjer deluje sodobno urejen otroški vrtec, ki ga obiskuje 35 otrok. Zatem sta delegaciji SSK in NSKS imeli uradni del pogovorov v Rebrici pri Železni Kapli. V nedeljo zjutraj so predstavniki obeh političnih organizacij v Selah položili venec pred spominski ploščo 12 domačinov, ki so jih nacisti 29.4.1943 obglavili na Dunaju. Na sedežu občine jih je zatem sprejel župan Pribernik, obiskali pa so tudi domačega 94-letnega župnika Alojzija Vautija, starost koroških slovenskih duhovnikov. V popoldanskih urah so bili predstavniki SSK gostje na srečanju mladinskih zborov, ki je bilo v Borovljah.

javno, ampak »diskretno«. Akademiki Haritonov, Kapica in Kadomcev niso niti odgovorili na moja pisma. Odgovor Zeldoviča in stališče, ki so ga zavzeli drugi sovjetski učenjaki, sta bila zame grenko razočaranje, tako osebno kot tudi zato, ker sta dokazala obžalovanja vredno zavračanje vsakršne odgovornosti in možnosti vplivanja na dogajanje (in pri tem ne mislim samo tisto, ki zadeva mene). In vse to ne iz spoštovanja kakih načel, ampak iz sramotno malenkostnih razlogov. Okrog sebe čutim zid nerazumevanja, brezbrčnosti in pasivnosti. Tragedija Lize in Aleša se nadaljuje in če se ne bo nič spremenilo, bo lahko trajala še dolgo.

Iz istega vzroka se nadaljuje tragedija sveta in če se ne bo nič spremenilo, bo lahko trajala še dolgo. Tisti, ki imajo v rokah oblast, jo lahko izvajajo vse preveč po svoje, samovoljno, neodgovorno ali naravnost nemoralno, ne da bi jim svet kulture, svet znanosti in okolje, ki kaj da na moralo in načela, gledali na prste ter jih nadzirali in podvrgli, če je treba, javni kritiki. Človek se mora začuden vprašati, kako da so se dali celo najbolj reprezentativni ljudje kulture, znanosti in religij kot varuhinje morale in človeškega dostojanstva tako zelo odriniti in ustraševati od oblasti, in to ne samo v Sovjetski zvezi, ampak skoro prav tako tudi na Zahodu in po vsem svetu, kjer se dogajajo podobne samovoljnosti oblastnikov — med drugim glede uničevanja še nerojenega življenja, glede zatiranja narodnih manjšin, glede kratenja državljskih in človeških pravic in glede skrajne brezbrčnosti do lakote in bolezni na svetu. Nihče ne upa klicati oblastnikov na odgovornost zaradi krivic, ki jih počenjajo, in zaradi skrajne brezvestnosti in lahkomišelnosti ali nesposobnosti, s katerimi upravljajo državne in mednarodne zadeve. V srednjem veku se je našel tu pa tam kak moralno ogorčen menih, kot npr. sloviti kranjski menih na Dunaju, ki je nabil na cerkvena vrata obtožbe zoper vladarja, ki ni vestno in pošteno izpolnjeval svojih vladarskih dolžnosti. Kateri mož Cerkev, kulture ali znanosti pa si upa zdaj nabiti na vrata svojega božjega ali kulturnega hrama tako obtožbo in poziv na oblastnike, naj se streznijo in zavedo svoje odgovornosti za usodo narodov in vsega človeštva? Bojimo se, da je Saharov edini, ki si to upa, in morda tudi edini, ki se zaveda nujnosti, da so tudi politiki in mogočnejši nekemu odgovorni, nekemu konkretnemu izrazu in jasnemu glasu morale, kulture in znanosti. Teh pa ne predstavljajo in ne smejo predstavljati samo oportunistične ali zastrašene ali v samozadovoljstvu ždeče institucije, ampak tudi ljudje, posamezniki ali v medsebojni povezavi.

SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU

vabi na ogled razstave

FRANCE GORŠE
NA PRIMORSKEM

vsak dan od 18. do 20. ure

ob nedeljah od 10. do 12. ure

Razstava bo odprta v Peterlinovi dvorani
v Trstu, Donizettijeva 3, do 30. novembra.

25-letnica italijansko-jugoslovanske zbornice

Ob 25-letnici Italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice se bo v torek, 24. t.m., pričelo v Vidmu tridnevno mednarodno srečanje na temo: Italija in Jugoslavija v 80. letih. Prvi dan bo dopoldne uradna proslava z nastopi državnih in deželnih predstavnikov. Ob tej priložnosti bodo izročili zaslužnim članom diplome in priznanja. Popoldne se bo z govorom predsednika Italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice inž. Zuccolija pričelo mednarodno srečanje, na katerem bosta predavala dr. Ugo Aprea od Zavoda za zunanjo trgovino iz Rima ter podpredsednik deželne vlade Furlanije-Juljske krajine De Carli. Prvi bo govoril o »odnosih med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Jugoslavijo s posebnim poudarkom na italijansko-jugoslovansko trgovinsko izmenjavo«, drugi pa bo obravnaval problematiko obmejne izmenja-

ve s posebnim poudarkom na prevoz, promet in telekomunikacije.

V sredo, 25. t.m., bo dopoldne predaval predstavnik denarnega zavoda Banca Nazionale del lavoro o »razvoju italijansko-jugoslovanskih gospodarskih odnosov, o problemih financiranja industrije v 80. letih in o vlogi bank«. Za njim bo Giovanni Spangaro iz Vidma govoril o temi: tehnično-gospodarska kooperacija med Jugoslavijo in Italijo. Popoldne se bodo udeleženci videmskega srečanja udeležili v Špetru odprtja tovarne Veplas in prisostvovali položitvi temeljnega kamna tovarne Hobles.

V četrtek bo zadnji predaval odvetnik Lino Comand iz Vidma o temi: predlogi za posodobitev dogovorov, ki urejajo italijansko-jugoslovansko izmenjavo.

Vsa predavanja bodo v palači videmske pokrajinske uprave.

PROSTOR MLADIH

Tretji občni zbor SMReKK-a

V nedeljo, 8. novembra, so se člani in članice ter simpatizerji Slovenskega mladinskega rekreativnega kluba v Gorici zbrali na 3. rednem občnem zboru.

Prvi je spregovoril predsednik Goran Rustja, ki je najprej pozdravil prisotne in nato kritično ocenil delovanje društva v pretekli sezoni. Medtem ko je bila po mnenju predsednika prva polovica pretekle sezone v glavnem uspešna, je nato društvo zašlo v daljšo krizo, posledice katere še niso povsem izbrisane.

Sledilo je tajniško poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da društvo z večjim uspehom deluje na področju rekreacije, velike vrzeli pa kaže kulturno delovanje. Naj povemo, da je društvo v pretekli sezoni priredilo samo dve kulturni manifestaciji. Te ustvarjalne revščine je v prvi vrsti krivo preskromno zanimanje pri članih samih za kulturno delo, v veliki meri pa tudi nerazumevanje ostalih organizacij, ki delujejo v okviru ZS KP za nekatere pobude SMReKK-a. Društvo je namreč v pretekli sezoni nameravalo organizirati

med drugim Prešernovo proslavo, okroglo mizo o referendumih, ki so jih predložili radikalci in šudijske dneve v Zabnicah v sodelovanju s pevci zbora Lojze Bratuž. Ni bilo samo društvo krivo, če te pobude niso bile uresničene.

Tajniškemu poročilu je sledila živahna debata, osrednja misel katere je bila, ali je umestno, da društvo še vnaprej vztraja na poti kulturne in ideološke neodvisnosti, kot je zapisano v statutu samem. Tudi tu so bila mnenja deljena. Vsekakor je gotovo, da je SMReKK edina resnična alternativa za tisti del slovenske mladine, ki si želi kulturnega in rekreativnega delovanja izven meja naše zamejske politične in kulturne ozkosti.

Prisotni so nato potrdili zaupnico staremu odboru, občni zbor pa je s temi besedami zaključil Davorin Devetak:

»Opozoril bi ta zbor na žalostno vest, ki se je te dni iz matice razširila tudi v našo sredino, na novico, ki smo jo izvedeli kdo preko občil, kdo

MARKO BUKOVEC

dalje na 6. strani ■

Jambor - prva letošnja številka

Glasiloslovenskih skavtov na Tržaškem »Jambor« začenja z letnikom 1981-1982 enajsto leto svojega izhajanja. Kot odgovorni urednik je podpisal Marko Tavčar. V uvodniku, ki ga je podpisal Krotki Bivol, piše med drugim: »Novi, enajsti letnik našega mesečnega glasila začenjamo z mislijo na 30-letnico našega skavtizma. Oktobra je minilo 30 let, odkar je bila ustanovljena prva slovenska skavtska skupina zunaj državnih meja Slovenije. Slovenski skavtizem ima namreč 60-letno tradicijo.«

Ta, prva letošnja številka »Jambora« vsebuje še več drugih pomembnih člankov, tako na primer v rubriki Duhovna misel članek z naslovom »Blagor žalostnim, zakaj ti bodo potolaženi,« v katerem beremo med drugim: »Človek ne bi bil človek, če bi rad trpel! Vendar ob bolečinah, ki jo znamo prenašati z mislijo na Boga, bomo začutili, da je ob nas neki Cirenejec, ki nam pomaga nositi križ. Ni nujno, da bo ta Simon tudi prevzel vso težo nase, največkrat je bomo

morali sami nositi prav do vrha Kalvarije in z njo tudi umreti, toda Njegova pomoč nam bo dajala moči, da bomo poleg našega križa videli še težave in bolesi drugih. Ob njih pa bomo lažje prenašali tudi to, kar je vzrok naših solza.«

Dobrosrčni Jastreba je prispeval članek o dogajanju na Poljskem, pod naslovom »Ob prvem kongresu poljskega sindikata Solidarnost«.

Aleks Sosič pripoveduje v intervjuju o športni panogi rokanja. Zanimivo je brati tudi poročila z letošnjih skavtskih taborenjih. Spremljajo jih fotografije. Vzgojnega značaja pa je članek »Skavt je prijatelj vsakomur«, ki ga je napisal Visoki Jastreba in s katerim potrjuje, da je skavtska organizacija tudi vzgojna organizacija in da je skavtizem odlična in preizkušena vzgojna metoda za oblikovanje zdravega duha v zdravem telesu. V tej številki »Jambora« je objavljen poleg poskusov leposlovne proze, humorja in drugega tudi članek o 25-letnici »Slovenskega kulturnega kluba«.

Viri za slovensko zgodovino

Prihodnje leto bo minilo 80 let, odkar je Leonova družba v Ljubljani, nekaka predhodnica Slovenske akademije znanosti in umetnosti, izdala prvo knjigo »Gradiva za zgodovino Slovencev v srednjem veku« v uredništvu profesorja Franca Kosa. V naslednjih letih so izšle še štiri knjige, nato pa je zadeva obtičala in še vse do danes ni prišla naprej, kljub temu, da smo Slovenci medtem dobili Akademijo znanosti in umetnosti, dve univerzi in mnogo velikih založb. Tistih knjig gradiva za zgodovino Slovencev v srednjem veku seveda že davno ni več na knjižnem trgu in zelo redke so knjižnice, kjer jih je dobiti. Na srečo spada med nje naša Studijska knjižnica v Trstu. Pred leti je izdal fotokopiran ponatis prve knjige ugledni slovenski založnik dr. Rudolf Trofenik v Münchnu, kar je vsaj za silo ublažilo nujno potrebo po virih o najstarejši slovenski zgodovini, ki so seveda raztreseni po znanstvenih knjižnicah širom zahodne in srednje Evrope.

Zadnja leta se vedno bolj čuti potreba po novi izdaji vseh dosedanjih petih knjig gradiva za zgodovino Slovencev v srednjem veku, ker zanimanje za zgodovino raste. A ne samo potreba po teh petih knjigah. V osemdesetih letih je bilo najdenih precej novih zgodovinskih virov o najstarejši slovenski zgodovini in poleg tega se je začelo gledati nanjo drugače kot prej. Danes le še malokdo verjame, da so naši predniki prišli odnekod iz Pripetskih močvirij, ampak se prebija do veljave prepričanje oziroma spoznanje, da smo Slovenci enako kot vsi drugi narodi potomci narodov, ki so že v starem veku živeli na evropskih tleh in ki niso mogli izginiti v nič, medtem ko so po starih teorijah lezli Slovenci iz Pripetskega močvirja. Tedaj je živelo v srednji in vzhodni Evropi na desetine in desetine narodov, ki so bili vsi za tedanje razmere precej mnogoštevilni, kot npr. Goti, Vandali, Skiti, Sarmati, Iliri, baltski narodi, ugro-finski narodi in tako naprej. Tudi Slovenci moramo iskati svoj izvor dejansko v enem ali v več teh narodov, kar razširja potrebo po študiju virov na zadnja stoletja starega veka, pa tudi na nova geografska področja, posebno v severni Evropi.

Zaradi tega bi bilo potrebno na novo izdati vire o zgodnji slovenski zgodovini, ne samo tiste, ki jih je izbral in uredil ter objavil prof. Franc Kos starejši leta 1902, ampak tudi na novo odkrite ali take, ki so dejansko zanimivi in pomembni za tako pojmovano rano slovensko zgodovino, pa so jih prejšnje generacije zgodovinarjev prezrle ali zanemarjale, ker so bile zaverovane v panslavistično teorijo o enotnem izvoru vseh slovanskih narodov in prepričane, da je neka kuga ali slovanska krvoločnost uničila vse druge narode v vzhodni Evropi razen ostanka, ki ga lahko vidimo v baltskih narodih. To pa je seveda nesmisel. Upati je, da se bo Slovenska akademija znanosti in umetnosti prej ali slej le odločila za novo zbiranje virov za rano slovensko zgodovino, upoštevajoč tudi nove teorije o njej, in da jih bo objavila v seriji znanstvenih knjig. Seveda pa bi morali biti viri bolje prevedeni, kakor je to zmogel prof. Franc Kos, in tudi znanstveno bolj temeljito komentirani. Najboljše pa bi bilo, da bi prepustila akademija komentarje o virih znanstvenikom, ki bi jih uporabljali, da ne bi tendenciozno vplivala nanje.

»Križev pot« v Rojanu

V nedeljo, 15. t.m., smo bili v Trstu priča pomembnemu glasbenemu dogodku. V župnijski cerkvi v Rojanu so nastopili mešani zbor in solisti ob spremljavi orgel ter orkestra, ki so izvedli oratorij skladatelja in duhovnika Avgusta Ipavca »Križev pot«. Gre za monumentalno zasnovano skladbo, katere libreto je nastal na osnovi liturgičnega besedila, slovenske ljudske pesmi in odlomkov iz slovenske literature. V oratoriju podživljamo Kristusovo trpljenje od rojstva do smrti in njegovo poveljčanje, vzporedno pa sledimo dogodkom iz slovenske zgodovine, zlasti trpljenju Tolmincev ob znamenitem uporu leta 1713 in na smrt obsojenih ter trpečih v zadnji vojni. Srečujemo se skratka s človeško dramo, prikazano skozi Kristusovo trpljenje in preizkušnje, ki sta jim podvržena posameznik in narod.

Ipavčeva skladba »Križev pot« se prične s starinskim ljudskim napevom »Kyrie eleison«, vzetim iz Tolminskega rožarja, ki ga poje otroški zbor. Avtor nato to temo razvija dalje v svobodnejši glasbeni obliki, ki doseže v nekaterih pevskih solističnih in orkestrskih odlomkih izrazito razmišljanje in ekspresiven značaj. Začetni motiv »Kyrie eleison« se s svojim zateglim, ljudsko naglasnim podajanjem večkrat ponovi, višek pa doseže oratorij v Vstajenju, ki se izraža

z mogočnim fortissimom obeh zborov, orkestra in orgel.

Glavno breme izvedbe je seveda nosil skladatelj sam, ki je oratorij tudi dirigiral in organiziral večino pevskih in sploh glasbenih priprav, kar gotovo ni bila lahka naloga. Oba pevska zbora sta bila sestavljena iz pevcev tolminske dekanije, solistične vloge pa so odpeli Lojze Uran, Jožko Sardoč in Ana Erman. Zelo dovršeno je bilo tudi podajanje recitatorke. Pevska zbora sta dobro obvladala zahtevno partituro, tudi orkester je zvenel dovolj zlito, le na nekaterih mestih smo opazili nekoliko razhajanja med pevci in instrumentalisti in manjše intonacijske negotovosti. Mestoma je orkester preglašil soliste, kar je kriva verjetno tudi izredno kritična akustika cerkve. V celoti pa je izvedba oratorija zapustila ugoden vtis pri številnih poslušalcih.

Koncertu v Rojanu je v imenu zadržanega tržaškega škofa msgr. Lorenza Bello-mija prisostvoval škof vikar msgr. Lojze

Škerl, ki je izvajalce tudi pozdravil, med poslušalci smo opazili tudi koprškega škofa dr. Janeza Jenka. V imenu organizatorja, Slovenske prosvete iz Trsta, je na kratko spregovoril Marij Maver. Oratorij »Križev pot« bo v bližnji bodočnosti predstavljen tudi v mariborski stolnici, tako da ga bodo lahko spoznale vse slovenske škofije,

**DRUŠTVO
SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV - TRST**
vabi na
**RAZGOVOR S TERAPEVTSKO
SKUPINO IZ GORICE, KI SE
UKVARJA Z ZDRAVLJENJEM
ALKOHOLIKOV**

v ponedeljek, 23. novembra, ob 20. uri

poleg koprške in ljubljanske, kjer je že bil izveden pred časom (v Tolminu, Drežnici in Ljubljani).

A.

Goršetova razstava v Trstu

Retrospektivno razstavo »Gorše na Primorskem«, ki je v prejšnjih tednih dožive-la velik uspeh na Goriškem, si lahko do konca meseca ogledamo tudi v Trstu. V Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 so namreč od ponedeljka dalje razstavljena dela, ki jih je umetnik France Gorše ustvaril na Primorskem. V glavnem si obiskovalci lahko ogledajo dela, ki so bila že razstavljena v Gorici, poleg teh pa je tudi nekaj del, ki jih obiskovalci Goršetove razstave v Avditoriju niso mogli videti, ker jih tam ni bilo. V nekem smislu je torej tržaška »galerija« Goršetovih del obogatena z nekaterimi novimi primeri mojstrove ustvarjalnosti. Čeprav je Peterlinova dvorana v primeri s prostori v goriškem Avditoriju majhna, to razstavi nikakor ne škodi. Blizina del nudi

gledalcu možnost natančnejšega primerjanja in učinkuje zelo zbrano, pregledno.

Ne bomo se spuščali v ocenjevanje Goršetovega dela, sloga, umetnosti v splošnem pomenu, ker smo to v našem listu že opravili. Potrebno pa se nam zdi, da spregovorimo nekaj besed o otvoritvi razstave, ki je pokazala, kako je Gorše priljubljen in cenjen na Primorskem. Na otvoritvi je bil prisoten tudi umetnik sam, ki je kljub zlomu leve roke prišel iz Sveč na Koroškem, kjer biva od leta 1973. Po pozdravnih besedah predsednika društva Sergija Pahorja je spregovorila prof. Verena Koršič-Zorn, ki je predstavila umetnikovo ustvarjalno pot in delo. Prof. Koršič-Zorn je namreč skupaj z Andrejem Košičem in Jožkom Vetrihom tudi pripravila razstavo in napisala skrbno študijo, ki jo poleg drugih podatkov lahko preberemo v katalogu razstave. Spregovoril je tudi znani tržaški umetnik in umetnostni kritik Milko Bambič, Goršetov prijatelj, ki se je v svojem posegu spomnil skupnih tržaških let, ko so slovenski umetniki v Trstu, posebno v letih 1926-27, bili izredno aktivni in delavni, a jih je fašistična oblast, kljub temu, da so jih njihovi italijanski kolegi in kritiki visoko cenili in spoštovali, preganjali in jim onemogočili razstavljanje.

Številni obiskovalci, ki so napolnili razstavni prostor so si po otvoritvi ogledali umetnine in se zadrževali ob kratkem pogovoru z umetnikom.

Ker je razstava resnično odlična in ker je Gorše taka umetniška osebnost, ki je s svojim delom obogatila slovensko umetnost povsod tam, kjer Slovenci živimo, se nam zdi prav, da v teh vrsticah izrazimo prepričanje, da se bodo zlasti profesorji likovne umetnosti, ki učijo na naših šolah domenili z organizatorji in prišli z našimi dijaki na ogled razstave. Ta obisk slovenskih študentov naj bo tudi izraz spoštovanja do umetnika, ki je del svojega življenja posvetil prav v našem mestu

35-LETNICA

SLOVENSKEGA DEŽELNEGA GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

V Kulturnem domu v Trstu bo v nedeljo, 22. t.m., ob 9.30 svečana proslava 35-letnice Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Prvi bo spregovoril predsednik odbora za proslavo Stanislav Bole, slavnostni govor pa bo imel predsednik dr. Vito Svetina. Na proslavi bodo podelili priznanja zaslužnim članom, nato pa bo na sporedu filmski prikaz delovanja združenja.

Končno sporazum za Nabrežino

Predstavniki KPI, Slovenske skupnosti in socialistične stranke so v torek končno dosegli sporazum, ki bo omogočil odpravo občinske krize v Nabrežini. Pogovori med omenjenimi strankami so trajali več mesecev. V zadnjih tednih je bila kamen spotike sestava novega občinskega odbora, pri čemer velja omeniti, da ni šlo za mesto župana in podžupana, saj je bilo znano, da bosta na teh mestih ostala komunist Škerl in socialist Caldi, temveč predlog, naj se Slovenski skupnosti prizna pravica do starejšega odbornika, da se na ta način zagamči popolna enakopravnost vseh strank nove koalicije. Temu so se do zadnjega upirali socialisti, na zadnji seji pa so to zahtevo končno sprejeli.

Novi občinski odbor bo po sporazumu takole sestavljen: KPI bo imela župana (Škerl) in dva odbornika (Depangher in Vocci), Slovenska skupnost tri odbornike (Brezigar, Marinka Terčon in Žbogar), socialisti pa podžupana (Caldi). Občinski svet

se bo sestel v petek, 20. t.m. Najprej bo vzel na znanje odstop svetovalca Slovenske skupnosti Antka Terčona, ki je že dva meseca službeno odsoten in se mudi v tujini, nato pa bodo na sporedu volitve župana in občinskega odbora.

Devinsko-nabrežinski občinski svet bo v petek izgubil enega svojih najbolj znanih članov, svetovalca Slovenske skupnosti Antka Terčona. S svojim ognjevitim značajem in s svojo delavnostjo, marljivostjo in predanostjo blaginji vsega prebivalstva v občini je Antek Terčon enajst let dajal ton in zagona razpravam v občinskem svetu in njegovih komisijah ter tudi drugače v javnosti. Prijatelji in tudi politični nasprotniki ga bodo gotovo pogrešali. Prepričani pa smo, da se bo kmalu vrnil v javno življenje, tokrat obogaten z izkuštvi, ki si jih bo nabral med svojim bivanjem v tujini. Njegovo mesto v občinskem svetu bo prevzela prof. Marinka Terčon, ki je že znana zlasti po svojem delu

S TRŽAŠKEGA

90-LETNICA ZNANEGA
DEVINSKEGA SLOVENCA

Pred dnevi je v Devinu praznoval 90-letnico rojstva g. Leopold Ples, iz znane in spoštovane Plesove družine, s katero je tesno povezana zgodovina tega slovenskega kraja ob Jadranu od srede prejšnjega stoletja do danes. Jubilant je svojo častljivo obletnico obhajal tiho v družinskem krogu, kot ustreza njegovemu značaju. Gospod Ples ni namreč nikoli silil v ospredje, vendar je že samo njegovo ime pomenilo in še pomeni za Slovence v Devinu jamstvo za zvestobo lastnemu ljudstvu in narodu ter je bilo zlasti v letih hudih preizkušenj spodbuda k vztrajanju pri tej zvestobi ter trdno upanje na boljšo, svobodno prihodnost za naše slovenske ljudi.

Jubilant je svoja mlada leta preživel v obdobju, ko smo Slovenci na Primorskem bili priča odločnim prizadevanjem za afirmacijo slovenske narodne, gospodarske in kulturno-prosvetne zavesti. Prvo svetovno vojno je dočakal kot častnik avstrijske vojske in kmalu padel v rusko ujetništvo. Po vojni se je najprej zaposlil kot uradnik v tržiških ladjedelnicah, a se je službi zaradi fašizma odpovedal in prevzel hotel in restavracijo v Devinu, ki ju je vodil do dru-

HRANILNICA in POSOJILNICA na Opčinah obvešča vse svoje člane in stranke, da bo z januarjem 1982 začela izplačevati pokojnine I.N.P.S.

Vsi, ki bi radi prejeli pokojnino preko naše Hranilnice, naj se čimprej zglasijo v tajništvu za podpis pooblastila in sporočila INPS-u za prenos izplačila pokojnine na Hranilnico.

S sabo naj prinesejo pokojninsko knjižico, v kateri sta navedeni vrsta in številka pokojnine.

Upokojuje obveščamo, da bo Hranilnica pokojnine izplačevala ali priznala na hranilno knjižico ali na t/r. Zainteresente opozarjamo, da je slednji način veliko ugodnejši, ker se tako upokojenec izogne vsakemu čakalju in lahko kadarkoli dvigne želeno vsoto ali celotno pokojnino iz hranilne knjižice ali t/r.

Za vsa nadaljnja pojasnila naj se zainteresenti zglasijo v Hranilnici in Posojilnici.

ge svetovne vojne. Za časa nemške zasedbe je moral na prisilno delo v Nemčijo, takoj po vojni pa je imel odgovorne naloge v takratnem krajevnem Narodnoosvobodilnem odboru. Tudi kot upokojenec je vedno približe spremljal dogodke in pomagal z nasveti ter zlasti s svojim zgledom. Domačini mu ob častitljivem jubileju iskreno voščimo mnogo zdravja in še mnogo vedrih dni. Tem voščilom se iz srca pridružuje tudi Novi list.

Poravnajte naročnino!

V Vrtojbi umrl Joško Žigon

Iz vrst goriških Slovencev je odšla še ena izmed že redkih prič razvejanega kulturnega, družbenega in političnega življenja te dežele zlasti iz časa med obema vojnama. V Vrtojbi so prejšnji mesec pokopali uglednega vaščana Joška Žigona, rojenega 27. decembra 1900 v Zagorju pri Komnu. Pokojnik je obiskoval osnovno šolo v Ivanjem gradu, v Gorici je bil gojenec Alojzijevega, v Ljubljani pa je študiral na trgovski akademiji. Leta 1917 je bil vpoklican v avstroogrsko vojsko, po končani prvi svetovni vojni pa je bil zaposlen na Banco d'Italia, nato v Katoliški tiskarni in pozneje vrsto let v Katoliški knjigarni v Gorici, do razmejitve leta 1947. Takrat se je namreč odločil za nastanitev v Vrtojbi, kjer si je kupil hišo, v kateri je nato prebival do smrti. V Šempetru pri Gorici je bil dolgo časa uslužbenec Grosista Gorica in tako pomagal postavljati temelje trgovske mreže na osvobojenem Primorskem.

Pokojni Joško Žigon pa se v svojem plodnem življenju ni omejeval na golo poklicno dejavnost, ampak se je poleg številne družine posvečal še širšemu javnemu delu. Že kot uslužbenec Katoliške knjigarnice je v času fašizma skrbel za načrtno zbiranje primorskega tiska, vedno se je zanimal za javna vprašanja in mnogo tudi bral, saj se je odlikoval po izjemni razgledanosti. Spomladi 1945 je izdal v samozaložbi knjigo »Svoboda in socializem«; v njej so zbrana razmišljanja o ureditvi narodnih zadev, družbenega in političnega sistema, socialnega varstva, odnosa med Cerkvijo in državo

ipd., v katerih se odraža vpliv krščansko-socialnih idej. Dokler mu je dopuščalo zdravje, je deloval tudi v Klubu starih goriških študentov in se udeleževal odkritij spominskih plošč in spomenikov zaslužnim primorskim možem. Pred kakimi desetimi leti je hudo zbolel in bil dalj časa priklenjen na

ZVEZA SLOVENSKE
KATOLIŠKE PROSVETE

vabi na

CECILIJANKO

ki bo v Katoliškem domu v Gorici v soboto, 21. novembra, ob 20.30 in v nedeljo, 22. novembra, ob 16. uri.

Nastopilo bo 20 pevskih skupin iz vsega zamejstva in bližnje Slovenije.

bolniški voziček, med dolgo boleznijo pa mu je požrtvovalno stregla žena, za kar ji gre vse priznanje.

Pokojnega Joška Žigona so pokopali 29. oktobra letos v Vrtojbi, skromno v ožjem družinskem in vaškem krogu ter brez venec, kot je sam želel. Njegov značaj in vrline najbolje izražajo besede na tiskani spominski podobici, ki so jo izdali ob smrti: Bil je človek, delavec, mislec. Ljubil je Boga, domovino, revno človeštvo in vse stvarstvo.

Prihodnji teden otvoritev Kulturnega doma

V petek, 27. novembra, bo ob 17. uri v Gorici svečana otvoritev Kulturnega doma. Slavnostni govor bo imel predsednik SKGZ Boris Race; sledila bo predstavitev »Krvave rihte«, gledališke predstave o goriški zgodovini na besedilo Filiberta Benedetiča, glasba Aleksander Vodopivec, režija Jože Babič. Po predstavi bo ogled vseh prostorov doma. Na to svečanost bo vstop samo z vabili zaradi omejenega števila sede-

žev. »Krvavo rihto« bodo ponovili v soboto in nedeljo zvečer; poleg predstave bo v soboto tudi govor predsednika TO SKGZ za Goriško dr. Mirka Primožiča in podelitev priznanj. V nedeljo zjutraj bo najprej govoril prof. Aldo Rupel, zatem pa se bo začela akademija z nastopom športnih skupin. Zvečer ponovitev »Krvave rihte«, pred njo pa je na programu govor prof. Milka Renerja, predsednika odbora za Kulturni dom.

IZ KANALSKE DOLINE

V Ukvah so tudi letos odprli tečaj za pouk slovenščine, ki ga vodi Salvatore Venosi in ki ga obiskuje 12 otrok iz te vasi v Kanalski dolini; podoben tečaj je tudi v Žabnicah, v katerega se je vpisalo 13 otrok. V Ukvah sta tudi glasbena šola in tečaj folklorne skupine. Kanalski Slovenci si prizadevajo, da bi tečaje uvedli tudi v Rajblu, kjer živi precej številna slovenska manjšina. Da so pouk slovenščine in razni tečaji v Kanalski dolini obrodili že dobre sadove, je razvidno tudi iz dejavnosti raznih skupin, tako folklorne kot pevske, ki nastopata na prireditvah na Koroškem in Primorskem. Tako je na primer folklorna skupina iz Ukeve nastopila prejšnjo nedeljo v Borovljah in žela velik uspeh. V soboto bo zbor »Planinka« pel na Cecilijanki v Gorici, na-

slednji dan pa na Koroškem. Številni so stiki, ki jih Kanalski Slovenci gojijo predvsem s koroškimi brati. Poleg izredne in požrtvovalne vneme in predanosti slovenski stvari domačega vzgojitelja Venosija in župnika Garjupa, je treba omeniti tudi pomoč vzgojiteljev z Jesenic, ki prihajajo v Kanalsko dolino vadit člane glasbene šole in folklorne skupine. Vsem tem požrtvovalnim osebam mora slovenska javnost izreči posebno zahvalo, kajti opravljajo pomembno delo za razvoj in obstoj slovenske narodnostne skupnosti v Kanalski dolini. Ta dejavnost je hvale vredna in zato zasluži vso pozornost in pomoč; treba je storiti vse, da bodo Slovenci pod Višarjami dobili ustrezno podporo za opravljanje svojega važnega poslanstva.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Drugi abonmajski koncert Glasbene matice v Trstu

Na drugem abonmajskem koncertu tržaške Glasbene matice je nastopil Mladinski pevski zbor te glasbene šole. Po odličnih uspehih, ki jih je ta sestoj dosegel na raznih tekmovanjih in nastopih, je bilo popolnoma pravilno, da so se letos pri Glasbeni matici odločili, da uvrstijo v letošnjo sezono tudi koncert domačega zbora.

Zbor, ki ga vodi mladi prof. Stojan Kuret, je za ta koncert izbral zelo odgovoren in smotrni program. Peli so dela sodobnejših domačih in tujih skladateljev, ki jih na naših pevskih večerih navadno nismo vajeni slišati, predvsem zaradi nižje kakovostne ravni drugih slovenskih zborov na Tržaškem ali Goriškem. Mladinski zbor Glasbene matice je danes skoraj edini, ki načrtno poje zahtevne skladbe, ne samo sodobnih, ampak tudi skladateljev prejšnjih dob. Verjetno je zasluga za tako programsko politiko tudi pri mladem in vsekarer zelo sposobnem dirigentu, ki se ne ustraši dela s podobnimi skladbami, četudi zaradi njih lahko naleti pri poslušalcih, ki so glede zborovskega petja ostali pri romantično-čitalniškem okusu, na nerazumevanje in negodovanje. Prav zaradi tega je toliko bolj hvale vredna odločitev, da niso v torek, iz želje, da bi na lahek način ugajali, izbrali zbora pesmi za vse okuse.

Mladinski pevski zbor GM je na torkovem koncertu v prvem delu pel pesmi Petra Ebna, Fosca Cortija, Söka Herrena, tržaškega skladatelja Sofianopula, Marijana Gabrielčiča in Misso brevis v D duru op. 63 Benjamina Brittna, pri kateri je igral orgelsko spremljavo Andrej Pegan. V drugem delu pa je zbor v celoti zapel opus Kogojevih mladinskih pesmi. Ker smo omenili skladbe, naj povemo, da je bil koncert v tem pogledu naravnost edinstven dogodek, saj smo prvič lahko slišali Sofianopulovo »Ave regina caelorum«.

novost je tudi Gabrielčičeva »Kralj Matjaž«, ki jo je skladatelj posvetil prav zboru GM. Veliko glasbeno doživetje pa je vsekakor bilo poslušanje Kogojevih »Otroških pesmi«, ki smo jih lahko prvič slišali v celoti izvedene v sestoji, za katerega so bile napisane, se pravi za mladinski zbor. Kogoj jih je napisal okoli leta 1920 in se jih od svojega rojstva pa do današnjih dni v celoti ni lotil še noben dirigent mladinskega zbora. Te kratke pesmi naj spominjajo na to, da so bili slovenski glasbeniki, ki so pred in med fašizmom delovali v Trstu in na Primorskem, izredno pomembni za slovensko kulturo. Prav zato se nam zdi odločitev Mladinskega zbora, da poje »Otroške pesmi« zelo pomembna in upajmo, da bo tudi prelomna, kajti dolžnost naših kvalitetnih glasbenih sestojev je tudi ta, da posreduje domačim in tujim poslušalcem čimveč del domačih avtorjev. Nemogoče je namreč zahtevati, da tuji strokovnjaki in ljubitelji poznajo in cenijo našo kulturo in bogato glasbeno zakladnico, če teh domačih še sami ne poznamo in izvajamo.

Glede petja bi lahko dodali, da nekaterih skladb mladi pevci verjetno še niso popolnoma prebavili, če jih sodimo z merilom, ki ga nedvomno zaslužijo. Prav tako pa smo gotovi, da je bilo številno občinstvo upravičeno zadovoljno ne samo zaradi petja samega, ampak tudi zaradi novosti, ki smo jih omenili. Zato upamo, da bo ta zbor vztrajno nadaljeval s svojim odličnim delom, ki gotovo zahteva veliko požrtvovalnosti in ljubezni ne samo s strani dirigenta, ampak tudi pevcev in verjetno tudi njihovih staršev. Prav tako upamo, da se bodo ti mladi pevci, ko dorastejo, vključili ali sestavili odrasel pevski zbor, kajti s pripravo, ki jo kažejo že danes, bi gotovo dobro peli tudi pozneje.

Nova številka revije »Znamenje«

Zadnja številka Znamenja se začne z razpravo Vekoslava Grmiča »Nekateri teološki vidiki verovanja«. Razprava je napisana z veliko teološko izobrazbo in spretnostjo, vendar nas tu pa tam nekoliko vznemiri, npr. ko Grmič piše: »Pristno krščanstvo je vera v Boga zaradi človeka, zaradi humanizma«. Kristjan je pač prepričan, bi rekli mi, da veruje v Boga predvsem zaradi Boga samega in ker ga ljubi in s tem vrača po svojih močeh božjo ljubezen do človeka. Isto velja za Grmičevo trditev, da »je pluralizem, ki se danes uveljavlja na verskem področju, nekaj nujnega in opravičenega«, kajti ta trditev se da razumeti tako, kakor da je vsak kristjan upravičen, da lahko veruje tisto, kar se njemu zdi, v imenu tako imenovane osebne vere in verskega pluralizma. Vsekakor so le cerkvene avtoritete poklicane, da se spustijo z Grmičem v dialog o teh vprašanjih. Grmič navaja skoro samo nemško-holandsko teološko literaturo v oporo svojih tez, a niti enega dela s področja francoske ali katere druge teološke literature.

Matija Remše je napisal za to številko nekaj zanimivih napol pripovednih napol razmišljajočih »Utrinkov«.

Jože Rajhman je zastopan v tej številki z razpravo »Verovati v svobodo«. Razprava je v znatni meri kritična do tistih, ki postavljajo mejo med verujočimi in neverujočimi ter se v tem približuje Grmičevemu gledanju. Rajhman je pri tem kritičen tudi do Cerkve na Slovenskem. »Če versko življenje stagnira — v zadnjem desetletju moremo že govoriti o neki stagnaciji, piše Rajhman — bi morali iskati vzrok tudi v precejšnjem odzivu Cerkve na probleme časa in družbe, v kateri živi.«

Rajhman očita Cerkvi na Slovenskem med drugim sterilnost in čakanje na nekako »čudežno rešitev«. Neučinkovitost Cerkve vidi v našem upadanju zakramentalnega življenja, opuščenju krsta, v vedno manjšem številu cerkvenih porok itd. »Indeks upadanja je še najmanj viden pri pogrebi — pravi Rajhman — kar pa kaže bolj na tradicijo, na starostni značaj Cerkve; ni je ali je je vedno manj v živem življenju.«

Janko Bohak objavlja razpravo »Religija in nevropa« in poleg tega najdemo v tej številki še nekaj leposlovja in več krajših, delno tudi prevedenih člankov in razprav.

Manjšina predmet...

■ nadaljevanje s 1. strani

jem potrebnih ukrepov za rešitev vprašanja slovenske manjšine«. Pristavil je, da »je posebna komisija zaključila svoje delo in da je treba to delo zdaj spremeniti v možne zakonske ukrepe v soglasju z večino in tudi sporazumno z manjšino, da bi bila zaščita primerna«. V zvezi z delom te komisije pa je Colombo v Beogradu izjavil, da je treba proučiti določene probleme, zlasti tiste, kjer »obstajajo razlike med stališči vlade in predstavniki manjšine«, z namenom, da se »doseže zadovoljiva rešitev.«

Če k izvajanju šefa italijanske diplomacije dodamo še uradno poročilo tajništva Krščanske demokracije, ki napoveduje, da bo ta stranka vložila v parlamentu zakonski predlog za zaščito slovenske manjšine, lahko upravičeno sklepamo, da se morda bliža čas, ko bo naša problematika končno postala predmet razprave in sklepanja v obeh zakonodajnih zbornicah. To bo vsekakor nekaj pozitivnega, čeprav ne gre pri tem tajiti bojazni in zaskrbljenosti zaradi vsebine same zaščite, saj je uradno stališče vlade, oziroma nekaterih njenih odgovornih predstavnikov dobro znano. Slednji si bodo gotovo vztrajno prizadevali, da manjšinska zakonodaja ne bi jamčila vsem Slovincem v Italiji enake zaščite, v skladu z znano teorijo, da so Benečani različni od Slovencev na Tržaškem in Goriškem. Glavna skrb same manjšine trenutno je, da skuša to nevarnost odpraviti.

Tretji občni zbor...

■ nadaljevanje s 3. strani

iz pogovora s prijateljem ali s šolskega predavanja profesorja slovenščine ali zgodovine, da je v torek, 3. novembra, umrl Edvard Kocbek, velikan slovenske misli in besede. Pesnik, pripovednik, esejist in krščanski filozof in politik, ki je bil med glavnimi pobudniki in soustvarjalci enotnega nastopa slovenskega naroda proti italijanskemu in nemškemu okupatorju. Tu ni prostor za to in niti ni moj namen komentirati retorično in z votlimi besedami pomena tega izjemnega človeka. Prav bi pa bilo, da bi se v današnji inflaciji proslav in podobnih liturgij spomnili nanj kdaj drugič in v pristnejši obliki. Prosim vas torej za trenutek zbranosti z besedami Borisa Pahorja in Alojza Rebule, z motom, ki sta mu posvetila zamejske pisatelja v knjigi za sedemdesetletnico njegovega rojstva. Označila sta ga kot človeka: »ki je skozi viharne vek z mislijo svetovljana in z žarom poeta razbiral znamenja na nebu Slovenije od Kristusa do Marxa in jih tolmačil v sijaju besede za prihodnost resnice, pravice in svobode.«

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

EDUARDO DE FILIPPO

DOLGONOGE LAŽI

Režija: BORIS KOBAL

Premiera:

v petek, 20. novembra, ob 20.30 - ABONMA RED A - premierski

Ponovitve:

v soboto, 21. novembra, ob 20.30 - ABONMA RED B - prva sobota po premieri

v nedeljo, 22. novembra, ob 16. uri - ABONMA RED C - prva nedelja po premieri

Sodobno kmetijstvo

Eterična olja in drugi stranski produkti iz gozda

Iglice jelke in smreke ter v semenskem letu tudi storže uporabljamo za pridobivanje eteričnega olja. V zračnem skladišču je sekalni stroj, lahko prirejena slamoreznica s puhalnikom, ki tanke sesekljane vejice po široki luknji zmeče v sosednji prostor, kjer so v podu tri lopute točno nad odprtini kotlov v kleti. Važno pa je, da je skladišče s sekalnim strojem na vzpetini, tako da je njegov pod obrnjen v strop destilarne, odkoder iz puhalnika padajo iglice. Skozi te odprtine se napolnijo trije kotli, ki jih potem neprodušno zapremo. V kotle je speljana para po ceveh iz parnega kotla, ki je v sosednem posebnem prostoru. Vodna para izloči eterično olje in hlapi olja in vode gredo nato preko z vodo napolnjenih hladilnih cevi in kondenzirajo. Kondenzat se lovi v steklene posode posebne oblike, tako da se olje, ki je lažje, nabira zgoraj, voda pa pri nižji odprtini sproti odteka. Vedno priteče približno toliko kondenzata, kolikor vode odteče spodaj.

Olje je od umazanije črno, zato ga filtriramo skozi papirni filter, nakar dobimo zlato rumeno in močno dišeče olje, iz katerega z dodatkom sode Na_2SO_4 odstranimo razpršene vodne kapljice v usedlino. Destilacija traja osem ur, iglice je treba nasekljati za dan naprej. Storže pa lahko nabirajo otroci z vejevja posekanega drevja.

Prekuhanje iglice uporabljamo za nastil ali pa za substrat, na katerem vzgajamo semenske iglavce. Če kotel sprejme 700 kg jelkinih ali 600 kg smrekovih trših iglic, dobimo pri jelki 2,5 do 3 kg olja, pri smreki pa 1 kg. Dobro pa je, če so iglice malo uležane, zmrznjene ali vnete pa dajo dosti manj.

Sesekani in v mlinu zmleti storži pa na kotel dajo tudi 8 kg olja. To olje gre dobro v prodajo, priporočljivo pa je, da več kmetov sodeluje, saj lahko zberejo več surovin in v več kotlih kuhajo v eni destilarni, kjer je sečnja drevja zadostna.

Gozd pa nam razen drevja daje kostanj, žir, jagode, maline, gobe in zdravilna zelišča, leskove palice za obode vencev, brezove metle, palice za držaje orodij, mah za aranžiranje, okrasne storže, pozabiti pa ne smemo okusnih lešnikov pa vse vrste divjadi. Kaj vse dobimo od srednje stare jelke, vrhe drevesa za božično drevo, lepše vejice cvetličarnam za izdelavo vencev. Skoraj bi lahko rekli, da dobimo več za veje kot za les.

Z. T.

STARODAVNA SLOVENSKA MATERIALNA KULTURA

Zgodovinar prof. Tagliaferri je odkril v čedadskem muzeju listino iz leta 1576, ki dokazuje, da so takrat, kot verjetno že mnogo prej, plačevali kmetje v Beneški Sloveniji najemnino za zemljišča, ki so jih imeli v zakupu, tudi z gubanami ali gubancami. Ta beseda pomeni v Beneški Sloveniji kot tudi v tržaških slaščičarnah neke vrste potico, ki se dalje časa ohrani. Gubanca pa je znana pod tem imenom tudi ponekod drugje v Sloveniji, posebno na Štajerskem, kjer pa pomeni nekoliko drugačno pecivo, namreč nekako veliko »pico«, ki jo gospodinja razvalja, namaže s skuto in kislo smetano, potrese s peteršiljem in s takoimenovanim »šnitlihom« ali pa jo namaže tudi z orehovim namazom in potem na loparju porine v peč. Ko pa je pečena, jo razreže na velike trikotne kose ter pogosti z njo družino ali goste, ali pa tudi najete delavce pri žetvi, košnji ali pri kakem drugem težkem in važnem delu.

Gubana ali gubanca pa je samo ena izmed mnogih vrst peciva, ki je značilno za slovensko kuhinjo in ki je tudi dokaz starodavne slovenske ljudske materialne kulture. Ravno pecivo pa je tudi dokaz, da so bili naši davni predniki poljedelci, ne pa

pastirji, kot menijo nekateri zgodovinarji. Slovenci gotovo niso bili nikdar pravi ovčji pastirji, ker ni bila ovčereja nikdar v zgodovinski dobi pri Slovencih razvita niti toliko kot pri sosednjih narodih. Slovenci tudi nimamo lastnega izraza za ovco. Da so bili Slovenci v davnih časih tudi živinorejci (a ne pastirski narod), o tem ni dvoma, toda redili so predvsem govejo živino, konje in svinje ter seveda perutnino. Težišče pa je bilo na poljedelstvu in posebno na žitih. Tako je bilo naravno, da je temeljila v bistvu materialna kultura davnih Slovencev na poljedelstvu, kar dokazuje med drugim tudi značilni slovenski kozolec, ki ga poznajo v Evropi poleg Slovencev le še skandinavski narodi, posebno Norvežani in Švedi. V kozolcih so enako kot Slovenci sušili žitni pridelek — Slovenci npr. ajdo — in seno, ki se zaradi vlage ni dovolj posušilo na travniku. Kozolec pa je izraz razvitega poljedelstva.

Zaradi obilnega pridelovanja žit je torej razumljivo, da so ravno pri Slovencih nastale vsakovrstne močnate jedi oziroma peciva, kot npr. gubanca — verjetno pomeni izraz pecivo, ki se da v dar —, potica, »bider«, kar pomeni bel maslen pšenični kruh, pečen v lončeni posodi, v poznejših časih tudi v pločevinasti, dalje razni »pečenjaki«, npr. ajdov ali iz polente, krapci ali krapiči, kar so prevzeli Nemci pod imenom Krapfen, od njih pa v modernem času nazaj slovenski slaščičarji in mestne gospodinjice pod popačenim nazivom krof. Našteli pa bi lahko še mnogo slovenskih izrazov za močnate jedi, skoraj vsaka slovenska pokrajina pozna svoje, nekatere pa so razširjene po vsej Sloveniji. Zgodovinarji se doslej na take stvari niso ozirali, v modernem času pa je tudi materialna kultura važen vir zgodovine in dokaz za gospodarski in socialni razvoj kakega naroda. V tem pogledu je zavzemal in še zavzema slovenski narod odlično mesto. Slovenski kruh so slavili že v srednjem veku tudi tujci, med njimi neki provansalski trubadur, ki je bil v službi pri celjskih grofi. V nekem svojem verzu trdi (v slovenščini), da je nekdo »dober kot slovenski kruh«. To pomeni, da ga je zelo rad jedel. Beseda kruh pa pomeni dobesedno »rž« (rug). Omenjeno pesem provansalskega pesnika, v kateri je vsaka kitica napisana v katerem od glavnih evropskih jezikov (slovenščina je bila torej upoštevana), je odkril pred leti zgodovinar Vlado Habjan in jo objavil v Naših razgledih, vendar bogvezakaj ni vzbudila velikega zanimanja pri slovenskih zgodovinarjih.

Šolska komisija SSK o važnih šolskih problemih

V preteklih dneh se je sestala komisija za šolska vprašanja pri Slovenski skupnosti v Trstu. Na dnevnem redu so bila vprašanja samostojnih šolskih okrajev, volitve v zborne šolske organe, vprašanje prostorov na osnovni šoli na Opčinah ter za slovenski oddelek geometrov.

Kot je javnosti znano, je enotni šolski odbor, ki ga sestavljajo vse kulturne, strokovne in politične komponente manjšine, že v poletnem času predložil deželnemu odboru znano zahtevo o ustanovitvi po enega samostojnega okraja za slovenske šole v tržaški oziroma goriški pokrajini. Do danes se pa dežela ni izjavila o tej zahtevi in še manj predlagala ustanovitve takšnih okrajev prosvetnemu ministrstvu v Rimu. Zato so slovenske šolske komponente tudi tokrat, enako kot pred štirimi leti, prisiljene bojkotirati volitve v sedanje šolske okraje in pokrajinski šolski svet.

Glede volitve v ostale organe pa komisija vabi vse omenjene komponente, da izvolijo svoje predstavnike, ki naj potem aktiv-

no sodelujejo v organih, v katere bodo izvoljeni, čeprav se niso uresničila vsa pričakovanja tega poskusa odprtja šole staršem in dijakom.

Komisija je glede prostorov za slovensko osnovno šolo »F. Bevk« na Opčinah pričana, da je vprašanje rešljivo s primerno adaptacijo razpoložljivih prostorov v stavbi. Zato ne more razumeti, da šolske oblasti nočejo rešitve v tej smeri, za katero so se demokratično izrekli tudi starši prizadetih otrok. Vsakršno razcepljenje razredov je nesprejemljivo z didaktičnega in narodnostno zgodovinskega gledišča.

Prav tako bi se z realističnim gledanjem lahko rešilo tudi vprašanje prostorov za slovenski oddelek geometrov, in sicer v paviljonu bivše psihiatrične bolnišnice pri Sv. Ivanu, v katerem je že nameščena strokovna šola. To je pa odvisno od tržaške občine in pokrajine oziroma sedaj komisarjev. Zaradi tega problema so dijaki višjih srednjih šol stavkali prejšnji teden.

Zakaj jih mika smrt namesto življenje

Kdaj se je pojavil človek na Zemlji? In kam gre, proti kakšnemu cilju, v kakšno prihodnost? Sredi šundra današnjega sveta z vsemi njegovimi dozdevnimi in resničnimi problemi se le malokdo to vpraša. In vendar vsi živimo sredi samih skrivnosti, katerih se le ne zavedamo, ali pa se jih ne utegnemo zavesti. Če opazujemo otroke ali pa živali, vidimo, da so polni strmenja nad lepoto in čudeži tega sveta. Otrok je ves srečen, ko opazi, da ga nameravamo peljati ven, na sprehod, in med sprehodom zlepa ne zajoka. Tudi živali so presrečno zunaj, v naravi, kvečjemu potreba po hrani ali zvestoba gospodarju jih, če so udomačene, prižene nazaj domov.

Le odrasel človek je spričo okolja, ki si ga sam ustvarja, izgubil — to sicer ne velja za vse ljudi — čut za dojemanje čudovitosti narave in sveta, ki ga obdaja. A čudno je prav to, da je izgubil ali da izgublja ta čut. Če bi le malo pomislil in se spet zagledal v vse tisto, kar ga obdaja, bi ga moralo prevzeti neznansko začudenje in občudovanje. Kako da raste okrog njega toliko različnih in tako lepih dreves? In koliko cvetic in trav? Odkod toliko in tako različnih ptic in drugih živali? Odkod tak red v naravi, tako redno vzhajanje in zahajanje sonca, Lune in zvezd? Kako da se tako redno, v točno določenih obdobjih menjavajo letni časi? Zakaj je vse tako smotrno? Niti ena sama stvar, niti en sam pojav v naravi ni proti naravnemu redu, ni zmeden, ni nesmiseln? Edino človeški razum včasih odpove, a nič drugega.

In kakšen čudež je človek sam! Materialno vzeto, je samo pol ali tričetrt stota mesa in kosti, v bistvu kupček kemikalij, toda tisto nematerialno, kar je v njem, je čudovito, čudež, ki ga ni mogoče izmeriti, pravi svet zase, svet duha, misli, lepote in čustev, svet, ki lahko občuti in dojame vso veličastnost neskončnega stvarstva okrog sebe.

Dnevnik nam dan za dnem poročajo o mladih ljudeh, ki uničujejo ali so že uničili svoje življenje z mamili. Tistim, ki jih svajajo, opominjajo ali prosijo, naj nehajo jemati mamila, odgovarjajo, da jih jemljejo zato, ker se jim svet in življenje gnusita, da torej hočejo uničiti sami sebe. Odkod v njih tak gnus nad življenjem, tak obup? Ne vemo, a vsekakor je to velikanska pomota, ko pa je življenje v resnici tako čudovito. Težko si je misliti, da so mladi ljudje, ki uničujejo sami sebe z mamili in izvršujejo torej nekaj počasnega samomora, res imeli kakršenkoli upravičen vzrok za to, da so začeli jemati mamila. Tudi če trdijo, da so jih začeli jemati iz radovednosti ali da jih je kdo v to zapeljal, ali da jih je k temu pripravil strah pred nečim, so to samo izgovori, samo opravičila pred samim seboj in pred drugimi. V resnici so se odločili za mamila samo iz trme, iz sle po samouničenju, iz lastne nesposobnosti, da bi dojemali lepoto življenja okrog sebe. Odklanjajo možnost, da bi se naučili, da bi se dali poučiti o smislu in lepoti življenja. V njih je pravo patološko sovraštvo do

življenja in celo do lastnega življenja. Zato jim je tudi tako težko pomagati.

Normalno misleči in čuteči človek pa si mora nujno, iz notranje potrebe, iz občutka čudenja in notranje sreče, vedno spet, vsak dan zastaviti vprašanje, v čem je smisel človekovega življenja in kam smo namenjeni? Zakaj smo se sploh pojavili na Zemlji? Ali bi ne moglo obstajati stvarstvo tudi brez človeka? Vemo, da je obstajalo že davno pred človekom. Staro je kakih osem milijard let, kot menijo znanstveniki. Človeška zgodovina, kot jo je mogoče ugotoviti po kakih sledovih človeškega dela, pa sega komaj kakih deset tisoč let nazaj, torej samo trenutek v razponu časa osem milijard let. In kaj se je v vseh teh deset tisoč letih že zgodilo! Samo kakih 4000 let se da kolikor toliko rekonstruirati, prejšnjih šest tisoč let je zavito v komaj prodirno temo. In kaj bo čez nadaljnjih deset tisoč let, kar bo spet le trenutek v nadaljnjem obstoju vesolja in sveta?

Človekovo bivanje na Zemlji je iz te-

ga vidika čudež, nedoumljiv čudež, vseh preteklih deset tisoč let in vsaka sekunda, ki jo mi sami doživljamo. In pred nami, pred današnjim človeštvom je veličanska skrivnost prihodnosti. Kakšna bo? Kaj bodo doživeli naši potomci? Kakšen bo svet čez 10.000 let?

Če razmišljamo o vsem tem, o vseh teh čudežnih skrivnostih, se nam zdi zares nerazumljivo, da bi mogel nekdo prezirati to tako skrivnostno in lepo področje življenja, vso to čudežnost okrog nas, in jo zavreči za ubod strupene, uničujoče kemikalije v svoje telo.

—o—

SLOVENSKI KLUB V TRSTU

Ul. sv. Frančiška 20/II

priredi v torek, 24. novembra ob 20.30

kratek tečaj z naslovom

VLADANJE ZA ZAČETNIKE

Svoje visoko kvalificirane poglede na oblast — kako jo pridobiti, utrjevati in okrepiti — nam bo posredoval pisatelj **Miloš Mikeln**.

Pred tem bo slikar **Bard Iucundus** predstavil mapo svojih risb o Martinu Krpanu, ki jo je izdalo Založništvo tržaškega tiska.

— Poslušaj Mihec, zakej u tistem Kanaverali štejejo nazaj, namesto naprej? Jn še zdej ne znam od katere numare začnejo štet.

— E, dragi moj, dandanes je vse narobe jn bol ke je narobe, bol je moderno jn napredno. Zatu ni prou neč čudno, če u tistem Kanaverali, kamer spuščajo u luft tiste sonde jn apolote jn kolumbije, de štejejo narobe. Tudi uani grejo z duham časa. Ni kej!

— Ma sm slišau, de jemajo tam ano strašansko makeno, ke vse zna jn vse zastope, še bol ku vsi učenjaki, ke so tam zbrani.

— Je res, ja. Tista makena se kliče kompjuter. Jn prouzaprrou jema ta glavno komando. Uni teden, denmo reč, so vre teli spestet u luft tisto Kolumbijo; vsi so bli vre zmenjeni, vsi tisti inženirji so rekli, de je vse prou zrihtano jn de lahko gre. Ma zaden moment je reku kompjuter: »Ne!«. Skraja ga niso teli poslušat, ma uan je biu trmast jn je reku: »Ne jn ne!«. Jn so ga bugali. Pole, ke so pregledali tisto Kolumbijo, so vidli, de

je jemu kompjuter prou jn de je nekje puščalo nekšno olje. Jn taku so vso reč odnesli za an par dni, de bojo faler poprauli. Jn taku so tisti aroplan spetili šele u četrtek. Jn kumej je biu u lufti, so se že dogoveli, de se je spet nekej frderbalo jn de namesto pet dni bo frlu tisti aroplan samo dva dni.

— Jn tisti kompjuter? Kej jeh ni več vizirau, de bo spet an faler? Al ga morbet niso neč prašali? Mogoče zatu, ke so se bali, de bo spet reku: ne!

— Videš, zdej se bo tisti kompjuter še preuzeu. Bo reku: zakej ne poslušate mene! — Ma pravejo, de so tisti kompjuteri forte štedirani je de jemajo strašno dober spomin jn de vse znajo. Tik-tak ti nardijo vsak račun, ti zna povedat kadu je jegrav u Inter leta 1966, zna za recepte kaku se nardi dobro vino ses polverinami je vse kar češ. Jest se čudem, da se politiki jn diplomati ne obračajo nanj, kadar se gre za reševat tolko problemov, ke jeh jema ta svet. Postaumo reč: Bližnji vzhod, razorožitev, Poljska, Afganistan, imperializem, lakota jn taku naprej brez konca. Če be prašali an kompjuter, be jem morbet lahko dau an dober nasvet.

— E, dragi moj, tle je pej vmes konkurenca. Kej be delali diplomati, če be kompjuter reku: taku jn taku ravnajte!? Jn de be se skazalo, de jema prou jn de se uani neč ne zastopejo na reči, ke jeh čejo po vsej sili rešavat. Sej be zgebili delo jn plačo jn bi si mogli jeskat drugi meštir.

— Ma uselih se mi zdi, de bo teh kompjuterjev zmiram več jn de bojo zmiram bol komendirali.

— Ne stoj bacelirat! Morbet bojo bulše komendirali ku ledje. Sej tu smo vre vidli, de ledje ne znajo rihlat ta svet. Zakej ne be provirali ses kompjuterji? Za moj tal jest ti rečem, de pr drugeh volitvah bom volu za kompjuterje.

— Tudi jest.